

แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี ระดับชั้นประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Guidelines for Teachers' Professional Excellence at Primary
Education Level of the Office of the Basic Education Commission

ฉัตรวี ลิมสกุล*

Chatrawee Limsakul

อัญชลี ชยานุวัชร**

Anchalee Chayanuvat

วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, ประเทศไทย

Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand

Email : i-chatty-i@hotmail.com & anchalee.c@rsu.ac.th

Received : August 21, 2019

Revised : August 26, 2019

Accepted : October 10, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ๒) ศึกษาความสอดคล้องระหว่างระดับความสำคัญและระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะของครูดี ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย และ ๓) หาแนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู จำนวน ๔๓๖ คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูที่ได้รับรางวัลครูสุจริตประจำปี ๒๕๖๑ จำนวน ๙ คน และกรรมการคัดเลือกผู้รับรางวัลครูสุจริต จำนวน ๙ คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายด้านด้วย Wilcoxon Signed Ranks Test การหาคุณภาพของเครื่องมือใช้ค่าดัชนี IOC แบบสอบถาม และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ๑) ครูให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของครูดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูมากที่สุด คือ ครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ๒) ครูให้

* นางสาวฉัตรวี ลิมสกุล Miss Chatrawee Limsakul

** ผศ.ดร.อัญชลี ชยานุวัชร Asst.Prof.Dr.Anchalee Chayanuvat

ความสำคัญกับระดับความสำคัญของคุณลักษณะครูดีมากกว่าระดับการปฏิบัติตนเองในทุกด้าน ๓) แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี พบว่า คุณลักษณะของครูดีที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านความเป็นครู ด้านทักษะการสอนและการวิจัย ด้านทักษะการทำงาน ด้านการครองตน และปรัชญาที่ใช้ในการดำเนินชีวิต และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เมื่อได้ผลการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปตรวจสอบยืนยันผลการวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๖ คน พบว่า มีความเห็นสอดคล้องตรงกันกับผลการวิจัย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดีได้

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาครู, ความเป็นครูดี, ครูระดับประถมศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) examine the prioritization of teachers' characteristics following the code of ethics of teaching profession, 2) investigate the correlation between such prioritization and the level of practice among primary school teachers under the Office of the Basic Education Commission (the upper central regional group), and 3) propose guidelines for teachers' professional excellence development. The samples in the study were 436 teachers. The key informants who were purposively selected were nine teachers who were granted the Distinguished Teacher Award of the Years 2018 and nine selection committees of the Distinguished Teacher Award. The method used to elicit the data was semi-structured interviews. The statistical analysis consisted of percentages, frequency counts, means, and standard deviations. In order to test the hypothesis, the differences in the means was tested using Wilcoxon Signed Ranks Test. In addition, the validation of the research instrument was also investigated using the IOC index, a set of questionnaires, and Cronbach's Alpha Coefficient and contextual analysis. The results of the study revealed that teachers' characteristics mostly prioritized by the samples were faithfulness and honesty towards the profession, and teachers were likely to pay more attention to the prioritization of teachers' characteristics than the level of practice in every aspect. Considering the guidelines for the teachers' professional excellence development, it was found that the characteristics that should be further developed consisted of mindsets, teacher professionalism, instruction and research skills, working skills, philosophy of living, and relations with community.

The research results were confirmed and approved by six experts and could be the guidelines for the development of teachers' professional excellence.

Keywords: Guidelines for Teacher Development, Being Good Teachers, Primary Level Teachers

บทนำ

การศึกษาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันทั่วโลกต่างให้การยอมรับว่า การศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เพราะการศึกษาจะช่วยดึงศักยภาพในตัวมนุษย์ออกมาได้อย่างเต็มที่ และเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงชีวิต อีกทั้งยังเป็นกุญแจจัดความยากจนให้หมดไปในสังคม ทุกประเทศทั่วโลกจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา และผลักดันให้พลเมืองของตนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นประชาชนที่มีคุณภาพ ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้แก่พลเมือง ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ที่ทรงพระราชทานไว้ความว่า “หน้าที่ของผู้จัดและผู้ให้การศึกษา นั้น กล่าวอย่างสั้นที่สุด ก็คือการให้คนได้เรียนดี เพื่อที่จะสามารถทำงานสร้างตัวและดำรงตัวให้เป็นหลักเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้”^๑

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดที่สอดคล้องกับพุทธทาสภิกขุ ได้ให้ความหมายของครูไว้ว่า ครูคือปูชนียบุคคล เป็นผู้กวีวิญญาณของโลกโดยหน้าที่และสิทธิ เปิดประตูทางวิญญาณไปสู่คุณธรรมเบื้องสูง สอนให้รู้จักความรอดที่แท้จริง คือความดับทุกข์ ครูจึงเป็นผู้สร้างความอยู่รอดให้สังคมผ่านทาง การให้การศึกษาที่สมบูรณ์แก่ศิษย์^๒ จึงอาจกล่าวได้ว่า ครู คือ ผู้สร้างโลกในอนาคตผ่านผู้เรียนนั่นเอง รัฐบาลมีหน้าที่ต้องกำหนดให้พลเมืองของประเทศมีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และจำเป็นต้องจัดหรือส่งเสริม ตลอดจนปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสถียรภาพเหมาะสมแก่สภาวะการณบ้านเมืองและกาลสมัย^๓ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทย คือ ครู เพราะครูต้องเป็นผู้สร้างพัฒนาการให้เด็ก

^๑ พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๐-๒๕๒๑ ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา วันจันทร์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๑, **ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๒๐ - ๒๕๒๓**, (กรุงเทพมหานคร : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๔๖.

^๒ พุทธทาสภิกขุ บรรยายธรรมแก่คณะประชุมสัมมนาครู ณ สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๓.

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๓๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, ๖ เมษายน ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

อย่างมีมิติครบทุกส่วนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ครูมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ทั้งในด้านวิชาการ ทักษะด้านวิชาชีพ ทักษะการดำรงชีวิตในกระแสสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ครูจึงต้อง มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความคิดที่ทันสมัย รวมถึงเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ผู้เรียนเป็น ปุณ्यบุคคลที่ควรแก่การเคารพ แต่ในโลกปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมและกระแส โลกาวัตันต์ ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างมาก

อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตครูที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคม มีข่าวด้านลบ เกี่ยวกับครูอย่างมากมาย โดยเฉพาะในด้านจิตใจที่ตึงเครียด ด้านความเป็นครู และสภาพปัญหาในการ ครองตนและการขาดปรัชญาในการดำเนินชีวิต นำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่วงการศึกษาระดับวิชาชีพครู เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ดีของผู้ประกอบ วิชาชีพครู ทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทางเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างมากส่งผลต่อให้เข้าถึงความรู้ที่หลากหลายได้อย่างง่ายดาย ครูจึงต้อง มีการพัฒนาตนเองเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีทักษะด้านการสอนและการวิจัยเพิ่มขึ้น และเปลี่ยนแปลงไปตาม ความเหมาะสมของยุคสมัย ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้ มาเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการ แสวงหาความรู้ให้กับผู้เรียน (Coach) มากกว่าจะเป็นเพียงผู้บอกให้จำหรือสอนให้รู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังต้องกระตุ้นส่งเสริมค่านิยมค่านิยมที่ดีและศักยภาพที่มีอยู่ในผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน และสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้เหมาะสมกับงานที่ต้องทำในอนาคต^๔

สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑ ได้สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT-Analysis ในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนบน (๖ จังหวัด) จากการระดมข้อคิดเห็นร่วมกันของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาภาค ๑ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๕ – ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมโสฬส คัมภีร์พญาขอ รีสอร์ท จังหวัด สมุทรสงคราม พบว่า มีประเด็นที่เป็นจุดอ่อนและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ ดังต่อไปนี้

๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในบางพื้นที่ที่ยังมีอยู่มาก ร่วมกับปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาแม่ค้าขาย ปัญหาอาชญากรรมของกลุ่มวัยรุ่น เป็นผู้ก่อเหตุ ปัญหาการย้ายถิ่นฐานของผู้ปกครอง และปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ปัญหา

^๔ กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, “อุดมศึกษาไทยศตวรรษที่ ๒๑ : ผู้เรียน ผู้สอนที่ต้องปรับตัว”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647035> [๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒]

เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนส่งผลให้เยาวชนไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับได้ดีพอ ปัญหาสภาพครอบครัวหย่าร้าง แยกกันอยู่ ส่งผลให้เยาวชนขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม ขาดคุณสมบัติต่อการเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ผู้เรียนทุกช่วงวัยขาดการใช้ดุลยพินิจในการบริโภคสื่อที่เหมาะสม ขาดการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องต่อการสร้างภูมิสังคมด้วยกระบวนการเรียนรู้จากทั้งสถาบันทางการศึกษาและสถาบันครอบครัวในชุมชน

๒) ด้านความสามารถในการจัดการศึกษา พบว่า ยังไม่สามารถบริหารจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพบริบทเชิงพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ไม่สามารถผลิตกำลังคนได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเชิงพื้นที่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขาดงบประมาณ ครู และบุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากรทางการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา

๓) ด้านความรู้ ความสามารถของครู พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนของยังไม่คุ้มค่าและยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด

๔) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในบางพื้นที่ มีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษาบางพื้นที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วย^๕ ประเด็นปัญหาดังกล่าว สามารถแก้ไขในระดับเบื้องต้นได้โดยการพัฒนาครู ดังคำกล่าวที่ว่า ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นผู้มีคุณูปการต่อการศึกษา เพราะครูคือผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงแก่ชีวิตศิษย์ หากครูเป็นครูที่ดี ผู้ที่ได้รับการศึกษาจะได้รับการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ

การวิจัยนี้ จึงมุ่งหาคำตอบเพื่ออธิบายว่า เราจะพัฒนาการศึกษาใน ๖ จังหวัดนี้ ผ่านการพัฒนาครู ให้มีคุณลักษณะที่ดีขึ้นจนถึงระดับครูดีได้อย่างไร ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาโดยมุ่งประเด็นไปที่การศึกษาคุณลักษณะของครูดีตามทัศนคติของครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอน ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน และศึกษาความสอดคล้องระหว่างระดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูดีจากและระดับการปฏิบัติตามประเด็นที่ครูได้ให้ความสำคัญ รวมทั้งการสัมภาษณ์ครูที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมว่าเป็นครูดีมีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพครู เป็นครูที่ได้รับการรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติจากหน่วยงานทางการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน และกรรมการผู้คัดเลือกครูผู้รับรางวัล เพื่อตรวจทานความน่าเชื่อถือของรางวัลและศึกษาถึงคุณลักษณะของครูดีตามทัศนคติของครูที่ได้รับการรางวัลและกรรมการผู้คัดเลือก ว่ามีความสอดคล้องตรงกันหรือไม่ และมีความสอดคล้องในเรื่องใดมากที่สุด เพื่อสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน

^๕ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑, แผนพัฒนาการศึกษาระดับภาค พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕, (ลพบุรี:สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑, ๒๕๖๒), หน้า ๖๒ - ๖๕.

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของคุณลักษณะครูดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามทัศนคติของครูระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย

๒. เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างระดับความสำคัญและระดับการปฏิบัติต่อคุณลักษณะครูดีระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย

๓. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูดี มีค่าดัชนีในการหาคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน เท่ากับ ๐.๙๙๕ และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ ๐.๙๔๐ เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย จำนวน ๔๓๖ คน ซึ่งเป็นครูที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้ เนื่องจากเป็นข้าราชการครู ปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนเหมือนกัน ทำงานในกรอบภาระหน้าที่ และบทบาทใกล้เคียงกัน มีบริบทการทำงานในพื้นที่คล้ายคลึงกัน ได้รับนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดเดียวกัน ส่งผลให้ครูกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔๓๖ คน สามารถเป็นตัวแทนประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดได้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายด้าน Wilcoxon Signed Ranks Test การวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช่วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครูที่ได้รับรางวัลครูสุจริต ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๑ จำนวน ๙ คน และคณะกรรมการผู้คัดเลือกครูผู้รับรางวัลครูสุจริต จำนวน ๙ คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

(Content Analysis) เมื่อได้ผลการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปตรวจสอบยืนยันผลการวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๖ คน อีกครั้งหนึ่ง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในพื้นที่จังหวัดสระบุรีมากที่สุด จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๓ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๐-๕๙ ปี จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๕ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๕ ปี จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๒๒ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน ๓๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๔๘ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง (๑๒๑-๖๐๐ คน) จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๒

๒. การลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูในทัศนคติของครูระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย พบว่า จรรยาบรรณที่ครูให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ (๔๑.๕๑) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของผกาทิพย์ ทรัพย์วิริยะกุล^๖ พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

๓. ความสอดคล้องระหว่างระดับความสำคัญและระดับการปฏิบัติต่อคุณลักษณะของครูดี ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน

๓.๑) ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. 0.33) และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. 0.34) โดยประเด็นที่ครูให้ระดับความสำคัญมากที่สุดและมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตรงกันมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต (ระดับความสำคัญ $\bar{X} = 4.86$, S.D. 0.36 ระดับการปฏิบัติ $\bar{X} = 4.78$, S.D. 0.45)

๓.๒) ด้านความรู้และศาสตร์การสอน พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. 0.60) และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. 0.65) โดยประเด็นที่ครู

^๖ ผกาทิพย์ ทรัพย์วิริยะกุล, “การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒”, วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑ - ๑๓.

ให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดและมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตรงกันมากที่สุด คือ ความรู้ในเนื้อหาสาระที่ตนสอน (ระดับความสำคัญ $\bar{X} = 4.74$, S.D. 0.45 ระดับการปฏิบัติ $\bar{X} = 4.51$, S.D. 0.56)

๓.๓) ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. 0.51) และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. 0.60) โดยประเด็นที่ครูให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดและมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตรงกันมากที่สุด คือ ตั้งใจอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรม (ระดับความสำคัญ $\bar{X} = 4.86$, S.D. 0.35 ระดับการปฏิบัติ $\bar{X} = 4.68$, S.D. 0.50)

๓.๔) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. 0.62) และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. 0.68) โดยประเด็นที่ครูให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดและมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (ระดับความสำคัญ $\bar{X} = 4.57$, S.D. 0.58 ระดับการปฏิบัติ $\bar{X} = 4.37$, S.D. 0.68)

โดยมีผลสรุปค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญกับระดับการปฏิบัติต่อคุณลักษณะของครูดีทั้ง 4 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 436 คน มีระดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูดี สูงกว่าระดับการปฏิบัติในทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความสำคัญและระดับการปฏิบัติสูงที่สุดคือ ด้านค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู (ระดับความสำคัญ $\bar{X} = 4.73$, S.D. 0.33 ระดับการปฏิบัติ $\bar{X} = 4.61$, S.D. 0.64) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญกับระดับการปฏิบัติต่อคุณลักษณะของครูดี ทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าดังกล่าวด้วย Wilcoxon Signed Ranks Test พบว่า ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญกับระดับการปฏิบัติต่อคุณลักษณะของครูดี ทุกด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วยครูที่ได้รับรางวัลครูสุจริต ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๑ จำนวน ๙ คน และคณะกรรมการตัดสินรางวัลครูสุจริต จำนวน ๙ คน พบว่า คุณลักษณะของครูดีตามทัศนคติและการประพฤติปฏิบัติตนในเชิงประจักษ์และนำมาซึ่งการได้รับรางวัลของครูที่ได้รับรางวัลครูสุจริต ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๗ ด้าน ได้แก่

๑. **ด้านจิตใจ** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องมีจิตใจดี มีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูกตเวที รักและเมตตาศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงาน และสถานศึกษา

ไม่นำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาใช้ โดยไม่ได้รับความยินยอมเห็นชอบ ด้านความเป็นครู ด้านทักษะ การสอนและการวิจัย ด้านทักษะการทำงาน ด้านการครองตนและปรัชญาที่ใช้ในการดำเนินชีวิต และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สอดคล้องกับการวิจัยของคชกรณ บัวคำ^๗ และจักรพันธ์ จันทรเจริญ^๘ ที่ว่า คุณลักษณะที่ควรฝึกในการปฏิบัติหน้าที่ครูคือความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรม และการสร้างเจตคติ ที่ดีเพื่อให้ครูเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพของตน

๒. **ด้านความรู้** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ ความรู้เกี่ยวกับ เนื้อหาสาระที่สอน ทฤษฎีการสอน หลักการสอน การจัดทำหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การจัดการ ชั้นเรียน การวัดผลประเมินผล การผลิตสื่อการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การเปลี่ยนแปลงใน สังคมโลก การให้คำแนะนำและการเป็นที่ปรึกษา เทคนิคการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำ ความรู้ไปใช้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา หวังวิทยาคุณ^๙ ที่พบว่า การพัฒนาความรู้ให้แก่ครู เป็นกิจกรรมสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครู ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อทักษะในการทำงาน และ การมีเจตคติที่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพในการทำงานของครู

๓. **ด้านความเป็นครู** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความ รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีอุดมการณ์ความเป็นครู มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตั้งใจสั่งสอนศิษย์ เอาใจใส่ ศิษย์ ให้ความช่วยเหลือศิษย์ เข้มงวด กวดขัน มุ่งมั่นพัฒนาศิษย์ มีจิตวิทยา สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ของศิษย์ได้ สร้างความไว้วางใจระหว่างครูและศิษย์ สอดคล้องกับการวิจัยของวัลนิกา ฉลากบาง^{๑๐} พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูช่วยยกระดับความคิดและทักษะที่จำเป็นในการสอน การมีศีลธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบในงาน มีความยืดหยุ่นปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มองผู้เรียนว่ามีศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ มีความสุขและความภาคภูมิใจในอาชีพครู และได้รับการยอมรับและเกิดความศรัทธาจาก ผู้พบเห็น

^๗ คชกรณ บัวคำ. “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน”, วารสารบริหารการศึกษาฉบับพิเศษ ฉบับที่ ๑๕ (ฉบับพิเศษ) (ตุลาคม- ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๒๗๑ – ๒๗๘.

^๘ จักรพันธ์ จันทรเจริญ. “การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูของอาจารย์ในคณะครุศาสตร์และคณะ ศึกษาสาตรในมหาวิทยาลัยกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๗-๔๒.

^๙ ปรีชา หวังวิทยาคุณ, “รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๒๖๘ – ๒๗๙.

^{๑๐} วัลนิกา ฉลากบาง. “จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ”, วารสารมหาวิทยาลัย นครพนม ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๑๒๓ – ๑๒๘.

๔. **ด้านทักษะการสอนและการวิจัย** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องทำแผนการสอน เตรียมการสอน ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการเชื่อมโยงองค์ความรู้และมีความสามารถในการยกตัวอย่างประกอบบทเรียน ควบคุมชั้นเรียนได้ สอนให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย สอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ มีความสามารถในการจูงใจผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนได้ สอนความรู้ควบคู่คุณธรรม ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความถนัด ความชอบของผู้เรียนรายบุคคล เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน และรู้ศักยภาพและข้อจำกัดของผู้เรียนแต่ละคน สามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ สอนทักษะชีวิต ทำวิจัยในชั้นเรียน ผลิตรายการเรียนการสอนที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการโค้ช สอดคล้องกับผลการวิจัยของวันเพ็ญ นันทะศรี^{๑๑} ที่พบว่า คุณลักษณะของความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ ๒๑ ด้านพฤติกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสรุป การวัดและประเมินผล การใช้สื่อ การสร้างบรรยากาศชั้นเรียน

๕. **ด้านทักษะการทำงาน** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องมีทักษะในการวางแผน ทำงานเป็นระบบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า มีทักษะในการแก้ปัญหาที่ดี รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย มุ่งเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจ ทำงานเป็นทีม แบ่งหน้าที่ตามความถนัด จัดสรรเวลาได้ดี มีทักษะในการประสานงานกับผู้อื่น มีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับการวิจัยของเอกรักษ์ ปาร์มวงศ์^{๑๒} พบว่า ทักษะในการทำงานโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สร้างแรงจูงใจให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. **ด้านหลักการครองตนและปรัชญาที่ใช้ในการดำเนินชีวิต** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องรู้จักตัวเอง มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน เรียนรู้ สู้งาน ทุ่เมทะ เสียสละ มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม แสวงหาความรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง มีวินัยและความรับผิดชอบ ดูแลรักษาสุขภาพและมีสุขอนามัยที่ดี มีความสามารถในการปรับตัว มีแรงบันดาลใจจากหลักการทำงานของรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต มีบุคคลเป็นต้นแบบในการทำงาน ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เป็นบุคคลที่เข้าถึงได้ง่าย เป็นพลเมืองดี เคารพกฎหมาย รักษา

^{๑๑} วันเพ็ญ นันทะศรี. “การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ ๒๑”, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๙๖ – ๑๐๕.

^{๑๒} เอกรักษ์ ปาร์มวงศ์. “รูปแบบการบริหารจัดการการพัฒนาครูอาชีพศึกษาในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน”. วารสารจันทเกษมสาร ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๔๒ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๖๑ – ๗๐.

ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วางตัวเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับการวิจัยของพระครูสุนทรสุวรรณาการ (ประทีป สุขเมธ)^{๑๓} พบว่า พฤติกรรมการครองตนตามหลักปัญญา ๓ ได้แก่ การรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ควบคุมตนเองได้ ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท มีหลักธรรมในการดำรงชีวิต อุดหนุน สงบเสงี่ยม ให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับบุคคลทุกระดับชั้น

๗. **ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน** ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ ครูต้องมีความผูกพันกับโรงเรียนและชุมชน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองและชุมชน ประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร^{๑๔} พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เป็นความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย ถือเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของโรงเรียน

ผลการตรวจสอบยืนยันผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบยืนยันผลการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๖ คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า หากต้องการพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ความเป็นครูดี ควรต้องมุ่งพัฒนาให้ครูมีคุณลักษณะด้านจิตใจ ร้อยละ ๙๔.๔๔ ด้านความเป็นครู ร้อยละ ๖๑.๑๑ และด้านทักษะการสอนและการวิจัย และด้านความรู้ เป็นสำคัญ ร้อยละ ๒๒.๒๒ เท่ากัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

คุณลักษณะของครูที่ดีที่ควรพัฒนาแก่ครูเพื่อให้ครูเข้าสู่ความเป็นครูดี ประกอบด้วยการพัฒนาใน ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านความเป็นครู ด้านความรู้ ด้านการทักษะการสอนและการวิจัย ด้านทักษะการทำงาน ด้านหลักการครองตนและปรัชญาที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยคือ

๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) คุณลักษณะของครูควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่กระบวนการผลิตครู จึงควรเสนอให้สถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตครู นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูในอนาคต

^{๑๓} พระครูสุนทรสุวรรณาการ. “รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมการครองตนตามหลักปัญญา ๓ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๑๓ ฉบับพิเศษ เล่ม ๓ (มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๒๒๓ – ๒๓๒.

^{๑๔} ชูชาติ พ่วงสมจิตร. “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน”. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐) : ๑๓๔๒ – ๑๓๕๔.

๒) คุณลักษณะของครูควรนำไปจัดทำเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกครู จึงควรเสนอให้หน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้งครู นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกครูในอนาคต

๓) คุณลักษณะของครูที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้ครูเข้าสู่ความเป็นครูดี จึงควรเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดของครู นำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาครูในอนาคต

๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตเพื่อประโยชน์ทางวิชาการที่กว้างขวางชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจาก ครูที่ได้รับรางวัลครูดีในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนบนมีจำนวนมากมายหลากหลายรางวัล ในแต่ละระดับชั้น และแต่ละสังกัด แต่การวิจัยนี้ มุ่งสัมภาษณ์ครูที่ได้รับรางวัลครูสุดดีในระดับชั้นประถมศึกษาเพียงรางวัลเดียว ถ้าสามารถดำเนินการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมมากขึ้น จะยิ่งทำให้งานชิ้นนี้มีคุณภาพดีขึ้น

บรรณานุกรม

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. **ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๒๐ - ๒๕๒๓**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเกรย์แมทเทอร์

จำกัด, ๒๕๕๐.

คชกรณ บัวคำ. “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต** ฉบับที่ ๑๕ (ฉบับพิเศษ) (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๒๗๑ - ๒๗๘.

จักรพันธ์ จันทร์เจริญ. “การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูของอาจารย์ในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์”. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์** ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๗ - ๔๒.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน”. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ** ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐) : ๑๓๔๒ - ๑๓๕๔.

ปรีชา หวังวิทยาคุณ, “รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน”. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๒๖๘ - ๒๗๙.

ผกาทิพย์ ทรัพย์วิริยะกุล, “การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒”. **วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**, (มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑ - ๑๓.

พระครูสุนทรสุวรรณาการ. “รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการครองตนตามหลักปัญญา ๓ สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์** ปีที่ ๑๓ ฉบับพิเศษ เล่ม ๓ (มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๒๒๓ - ๒๓๒.

พุทธทาสภิกขุ, “ธรรมบรรยาย เรื่อง วิญญานของความเป็นครู”, **ฐานข้อมูลเสียง หอจดหมายเหตุพุทธทาสอินทปัญญา**. ๘ เมษายน ๒๕๑๓.

วันเพ็ญ นันทะศรี. “การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ ๒๑”. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม** ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๙๖ - ๑๐๕.

วัลนิกา ฉลากบาง. “จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ”, **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม** ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๑๒๓ - ๑๒๘.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธนาเพรส จำกัด, ๒๕๖๐.

สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑. **แผนพัฒนาการศึกษาระดับภาค (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๒) (กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน)**. สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑, ๒๕๖๒ : ๖๒ - ๖๕.

เอกรักษ์ ปาร์มวงศ์. “รูปแบบการบริหารจัดการการพัฒนาครูอาชีพศึกษาในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน”. **วารสารจันทเกษมสาร** ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๔๒ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๖๑ - ๗๐.

เว็บไซต์

กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. “อุดมศึกษาไทยศตวรรษที่ ๒๑ : ผู้เรียน ผู้สอนที่ต้องปรับตัว”. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/47035> [15 สิงหาคม 2562]